

Sayın Meclis Başkanım, Değerli Divan, Kıymetli Meclis Üyeleri,

Hepinizi şahsım ve Yönetim Kurulumuz adına saygıyla selamlıyorum.

“Kamuda Tasarruf ve Verimlilik Paketi” ile kamuda tasarruf adına olumlu bir başlangıç yapılmıştır. Bununla elde edilecek tasarruf oranı düşük olsa dahi, artık devletin tasarruf yapacağını görülmüştür, kamu harcamalarında disipline önem verileceğinin ortaya konulması adına çok önemlidir. Diğer taraftan açıklanan tasarruf tedbirlerinin sonuçlarının yıllık olarak açıklanması daha sağlıklı olacaktır. Bu paket, enflasyonla mücadelenin ana parametrelerinden biri olan ve daha önce de dile getirdiğimiz mali disiplinin sağlanması açısından önemlidir.

Bu bir başlangıç kabul edilip Kamu Mali Yönetimi reformunun temel odağı olan kaynakların etkin ve verimli kullanılması ilkesi, layıkıyla uygulanmalıdır. Diğer taraftan tasarruf tedbirleri, kamu personel sayısı, sosyal yardımlar, Kamu-Özel İşbirliği projeleri gibi alanlara da detaylı bir şekilde odaklanmalıdır.

Parasal sıkılaştırmanın yanında kamuda tasarrufun da devreye alınması, para ve maliye politikası eşgüdümünün sağlanmasına katkıda bulunacaktır; enflasyonla mücadelede başarı şansını artıracaktır.

Bu alınan kararların yapısal reformlarla desteklenmesi, makro istikrar açısından fayda sağlayacaktır.

Yapısal reformlarda esas amaç, piyasa mekanizmasının sağlıklı bir biçimde çalışmasının önündeki engelleri kaldırmak, popülist politikalara izin vermemek, şeffaflık ve hesap verebilirliği sağlayan bir yapı oluşturmak, gereksiz bürokrasiyi azaltarak devletin etkin ve verimli bir biçimde özel sektörle işbirliği içinde çalışmasını sağlamak, elverişli bir yatırım iklimini oluşturmak olmalıdır. Yapısal reformları gerçekleştirdiğimiz ölçüde olası istikrarsızlık risklerine karşı büyümeye devam eden daha dayanıklı bir ekonomik yapı oluşturmuş oluruz.

Sürdürülebilir ekonomik ve sosyal kalkınmanın temel ayaklarından biri de rekabet ortamının sağlanması ve vergi yükünün adaletli dağıtılmasıdır. Bu kapsamda, kayıt dışı ile mücadeleye yönelik de somut öneriler içeren bir paketin ivedi olarak açıklanması gerektiğini düşünüyorum. Gerek layıkıyla çalışanı cezalandıran gerekse de devletimizin vergi kaybına yol açan kayıt dışı ile mücadele de bir an önce başlatılmalıdır.

Sonuç olarak; harcamalar üzerinden tasarruf tedbirleri kararlılıkla uygulanırken, vergi gelirlerini artırmak ve piyasadaki haksız rekabeti azaltmak için kayıt dışı ekonomi ile de eş zamanlı olarak mücadele edilmelidir.

Bunlara ilaveten gündemde olan, kamu ihale reformu, Kamu İktisadi Teşebbüslerin yönetim reformu, vergide adalet ve etkinlik reformunun ivedi bir şekilde yapılması gerekmektedir. Diğer taraftan adı her ne olursa olsun af çıkartılmamalıdır.

Mevcut durumda sözleşmelerden dolayı Kamu Özel İşbirliği projeleri ile ilgili herhangi bir düzenleme yapılamasa da bundan sonra çok detaylı analizlerle bu projelere karar verilmesi, kamu maliyesi açısından daha sağlıklı olacaktır.

Sayın Başkan, Kıymetli Meclis Üyeleri,

Ekonomide genel olarak zorlu faaliyet koşulları devam ediyor. Nisan ayı verileriyle tüketici fiyatlarında yüzde 69,8, yurtiçi üretici fiyatlarında yüzde 55,6, Mart ayı hizmet üreticilerinde yüzde 85, yurt dışı üretici fiyatları bazında yüzde 67,2 yıllık enflasyon yaşıyoruz. Oluşan belirsizlik, maliyet artışları ve fiyat oluşturmadaki zorluk, üretimi olumsuz etkiliyor.

Ne yazık ki ülkemizin kronik sorunlarının başında gelen enflasyon, yüksek kalmaya devam ediyor. Hane halkının gelir dağılımını bozarken, toplumun büyük bir kesiminin geliri enflasyon kadar artmadığı için hayat pahalılığını çok daha yüksek oranda hissediyor. Hayat pahalılığı ile mücadelenin, enflasyonu düşürmekten çok daha zorlu bir süreci içerdiği unutulmamalıdır.

Maalesef hane halkının enflasyonun düşeceğine dair genele yayılmış bir kanaati yok. Bu kanaatin oluşmaması, enflasyonun düşmesinin önündeki en önemli sorun olarak karşımızda duruyor. Bunun en önemli göstergesi, Merkez Bankası ile piyasa enflasyon beklentilerinin ciddi anlamda ayrışmasıdır.

Yapısal sorunları çözmeden enflasyon sorununu çözemeyiz. Tarım ve hayvancılıkta reform yapmadan gıda enflasyonunu nasıl çözeceğiz? Türkiye'nin gıda enflasyonu, OECD üyesi 37 ülkenin gıda enflasyonu toplamından daha yüksek seviyede. Son enflasyon raporunda 2024 yılı hedefi yüzde 36'dan yüzde 38 seviyesine yükseltilirken güncellemenin ana nedenlerinden birisinin de gıda enflasyonu olduğu unutulmamalıdır.

Üretime ve ihracata ilişkin güncel verilere baktığımızda, sanayi üretiminde durgunluk gözlemliyoruz. Sanayi üretim endeksi Mart'ta bir önceki aya göre yüzde 0,3, imalat sanayisi de yüzde 0,3 geriledi. Mart'ta 50 seviyesinde kaydedilen manşet PMI, Nisan'da 49,3'e gerileyerek eşik değer 50'nin altına indi. Böylece endeks, faaliyet koşullarının son üç ayda ilk kez yavaşladığına işaret etti.

Sayın Başkan, Kıymetli Meclis Üyeleri,

Ekonomik büyümenin temel itici güçleri arasında emek, sermaye ve bu iki kaynağın ne kadar verimli kullanıldığı yer alır; bu kavram, toplam faktör verimliliği olarak bilinir.

Firmalar için verimliliği arttırmak şüphesiz temel bir amaçtır. Verimliliği arttırmanın en temel öğelerden birisi de insan kaynakları verimliliğini arttırmaktır.

Firmalar açısından iş gücü verimliliğindeki artış ve verimlilik kültürünün insanlara yansıtılması her türlü firma için çalışan motivasyonunun ve yönetim şeklinin geliştirilmesi ile daha pozitif bir katkı sağlayacaktır.

İşgücü verimliliğinin arttırılmasında birçok etken olmasına rağmen, eğitim ve Ar-Ge harcamalarının işgücü verimliliğini sağlayabilmenin ön koşulları olduğunu düşünüyorum. Küresel rekabetin her geçen gün arttığı bir ortamda, sağlam temeller atarak ilerlemek isteyen başarı odaklı her firmanın, çalışan eğitimi üzerine eğilmesi kaçınılmazdır. Verimlilik artışı, tek başına mavi yakalı çalışanların değil, beyaz yakalıların da eğitim seviyesinin arttırılması ile mümkün olacaktır.

İşgücü verimliliği, üretimde etkinliğin sağlanmasının ve kârlılık artışının en önemli belirleyicilerinden biridir. AR-GE harcamaları üretimde kullanılan teknoloji seviyesini yükseltirken, hem çıktıyı hem de bu sayede işçi başına veya çalışılan saat başına düşen çıktıyı arttıracaktır. AR-GE harcamaları, hem ekonomik büyümeye hem de işgücü verimliliği artışına kaynaklık etmektedir. Ülkeler işgücü verimliliğini arttırmak istiyorsa, mutlaka teknolojiye yatırım yapmalıdır.

Birçok ülke bizden daha az çalışıyor ama bizden daha fazla üretiyor. Bakın 5 yıldır, ASO Model Fabrika ile sürekli gelişen, değişen ve dönüşen bir dünyada öncü bir rol oynamaya çalışıyoruz. Bu süre zarfında, teknolojinin sınırlarını zorlamak, sürdürülebilir çözümler üretmek ve geleceği şekillendirmek adına birçok başarıya imza attık. Ama önümüzde verimlilik gibi büyük bir sorun dururken sanayicilerimiz bu fırsatı

değerlendirmiyor. Biz işletmelerimizi bu sürece sokmak için yoğun çaba harcarken, başka ülkelerde benzer programlar için firmalar 4-5 ay sıra bekliyor. Verimlilik konusunda zihniyet değişimini öncelikle topyekûn işverenlerin yapması gerekiyor.

Küresel ekonomide yerini sağlamlaştırmak isteyen ülkemiz açısından büyüme rakamları kadar, bu büyüme için kullanılan kaynaklar da önemlidir. Büyümenin lokomotifi verimlilik oldukça hem karlılığımız hem de rekabetçiliğimiz paralel artacaktır.

Bu nedenle ileriye dönük büyüme hamlesi yapmak isteyen ülkelerin üstesinden gelmesi gereken temel zorluk, verimlilik artışının önündeki engellerin tespiti ve bunları ortadan kaldıracak politikaların tasarımı ve uygulaması olacaktır.

Sayın Başkan, Kıymetli Meclis Üyeleri,

Yabancı sermayenin Türkiye'ye gelmesini de hep konuşuyoruz. Doğrudan yabancı sermayeyi ülkemize getirmek için uygun ortamı, uygun iklimi yaratmak zorundayız.

Diğer taraftan son dönemde swap kanallarında ciddi talep var, maliyetler uygun, bono ve tahvil ihalelerine büyük teklif ve teveccüh var, alamayan da ikincil piyasaya ya da repo piyasasına yöneliyor.

Şu an giren sıcak para, kurları baskılayarak rezervleri arttırıyor. Türk Lirası'nı suni şekilde değerlendiren bu durumun, enflasyonu kontrol etmesini bekliyoruz. Ancak aynı zamanda dış borç ve faiz yükümlülüklerinin de hızla artmasına neden oluyor.

Sıcak paraya olan bağımlılığı azaltmamız gerekiyor. Bunun için; üretim toplumuna dönüşmemiz, ara ve yatırım mallarında dışa bağımlılığı azaltmamız, tasarruf eğilimlerimizi arttırmamız ve mali disiplin çerçevesinde açık bütçe anlayışından vazgeçmemiz gerekiyor.

Mevcut durumda buna da ihtiyacımız var, fakat bu ortam sona erdiğinde sıcak para ülkemizi terk edecektir. Daha açık bir ifadeyle, sıcak para girişine dayalı ekonomik büyüme arayışları yerine, doğrudan yatırım dolayısıyla üretim ve istihdam odaklı bir büyüme anlayışı merkeze alınmalıdır.

Yurt içi tasarrufların yükseltilmesine yönelik uygulamalar ön plana çıkmalıdır. Ülkenin fiziki sermaye stokunu artıran, bir başka deyişle yeşil alan yatırımları niteliğindeki doğrudan yabancı sermayenin ülkeye girişini teşvik edecek uygulamalara ağırlık verilmelidir.

Evet biz bunları konuşuyoruz ama G-20'deki gelişmekte olan ekonomiler arasında Çin ve Hindistan'ın ardından ülke dışına en fazla doğrudan fabrika yatırımı yapan 3'üncü büyük ülke ekonomisiyiz. Biz doğrudan yatırım gelsin diye uğraşırken var olan da yurtdışına gidiyor.

2023 yılında 5,7 milyar dolar, son iki yılda 10 milyar doların üzerinde yatırım yurt dışına çıktı.

Yine Mart ayında, Türkiye'den yurt dışına sanayide 190 milyon dolar, hizmetler sektöründe 438 milyon dolar yatırım gitti. Hizmetler sektöründeki 438 milyon dolarlık yurt dışına yatırımın 298 milyon doları gayrimenkul hizmetleri ve gayrimenkul alımlarından oluştu.

Sayın Başkan, Kıymetli Meclis Üyeleri,

Bir ekonominin büyümesi ve rekabet gücünü artırması için girişimcilik ve start-up kritik öneme sahiptir.

Başkentimiz Ankara, 13 teknoparkıyla, 6 teknoloji geliştirme, 150 Ar-Ge, 37 tasarım merkeziyle, çoğu nitelikli 22 üniversitesiyle girişimcilik ve start-up için çok elverişli bir ekosisteme sahip. Birçok gösterge açısından da diğer büyük illere göre mukayeseli bir üstünlüğü var. Örneğin, 1000 çalışan başına düşen Ar-Ge personeline Türkiye ortalaması sadece 12 iken, İstanbul'un 19'dur. Ankara'mızın 1000 personel başına düşen Ar-Ge çalışanı sayısı ise 35 kişi ile Türkiye ortalamasınının 3, İstanbul'un ise yaklaşık 2 katıdır.

Girişimlere ve start-up'lara yapılan yatırım son yıllarda artış göstermiş ve Türkiye'de bu alanlara son dört yılda yaklaşık 2 milyar dolar yatırım yapılmıştır. Ankara girişimleri bu yatırımların yaklaşık 110 milyon dolarını, yani sadece yüzde 5,4'ünü alabilmiştir. Ankara girişimcilik ekosistemimiz maalesef hak etmediği bir konumdadır. Bunu büyütmek ve yenilikçi şirketlerin gelişmesi yoluyla sanayimizin rekabet gücünü artırmak için bu alanlara özel odaklanmalıyız.

Biz de Ankara Sanayi Odası olarak bu konuda önemli bir inisiyatif aldık. Teknolojik ve yenilikçi girişimciler için uygun bir ortam hazırlamak amacıyla Ankara Ticaret Odamız ve Ankara Ticaret Borsamız ile birlikte, GARAJX Teknoloji Geliştirme Merkezi'ni kurmak için çalışmalara başladık. Merkezimiz faaliyete geçtiğinde, yeni fikir ve girişimleri

desteklemesi ve onların büyümelerine ortam sağlaması adına çok kritik bir işlev görecektir.

Sayın Başkan, Kıymetli Meclis Üyeleri,

Mevcut durumda ekonominin içinde bulunduğu küresel rekabet koşullarını dikkate alarak mevcut programların yapısal reformlar ajandasıyla güncellenmesi ya da yeniden yapılandırılması gerekiyor. Firmalarımızı, “yeni ve güçlendirilmiş” iç dinamikleri de harekete geçirecek yeni bir reform programına ihtiyacımız var. Bu programın temel hedefi, ülkemizde yatırım, istihdam üretim ve ihracat iklimini geliştirmek olmalıdır.

Bu yeni programda, enflasyonla mücadeleye ve yapısal reformlara ara vermeden, hem ulusal sermayeyi güçlendirmek ve sermaye birikimini özendirmek hem de doğrudan yatırımı ülkemize çekmek esas alınmalıdır.

Bu alanlarda önemli mesafeler alındığı inkâr edilemez. Ancak, yapısal reformlar henüz tamamlanmamıştır. Başta harcama reformu olmak üzere, mali sistem, sosyal güvenlik, adalet ve vergi sistemi gibi birçok yapısal reform gerçekleştirilmeyi beklemektedir.

Ekonomik istikrar ve büyüme için tek bir yolumuz var: Üretmek, Üretmek, Üretmek!

Hangi politikayı tercih edersek edelim, ekonomimizin istikrara kavuşmasını istiyorsak katma yüksek daha fazla üretim yapmak zorundayız.

Sözlerime bu düşüncelerle son verirken, katılımınız için tekrar teşekkür ediyor, yaklaşan Kurban Bayramınızı da kutluyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.